

Zaaknummer : 01037788
Ons Kenmerk : ODH464403
Datum : 15-11-2022

Beschikking

Wet natuurbescherming - Beheer en schadebestrijding

Onderwerp

Op 11 juli 2022 ontvingen wij de aanvraag om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna ook : Wnb) van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (hierna ook: FBE) om een deel van het in het goedgekeurde Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022 -2027 (hierna ook: FBP) omschreven ganzenbeheer mogelijk te maken, voor de volgende activiteiten:

1. Verjagend afschot¹ van kolganzen en grauwe ganzen gedurende de winterperiode², op percelen met kwetsbare gewassen³;
2. Het gebruik van de volgende middelen:
 - a. Geweren van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang;
 - b. Geweren binnen de afpalingskring van een eendenkooi;
 - c. Honden, niet zijnde lange honden;
 - d. Slag- en steekwapens, uitsluitend voor het doden van gewonde ganzen;
 - e. Niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is en een middel waarmee (niet elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen worden gemaakt;

Besluit

Wij besluiten:

- I. een ontheffing ex artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming te verlenen aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland van de verboden van artikel 3.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming voor verjagend afschot van kolganzen in de periode 1 november tot en met 29 februari en grauwe ganzen in de winterperiode, op percelen met kwetsbare gewassen, in de gehele provincie Zuid-Holland, met uitzondering van percelen die zijn gelegen in Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen voor ganzen en/of smienten: Biesbosch, Boezems Kinderdijk, Broekvelden-Vettenbroek & Polder Stein, Donkse Laagten, Grevelingen, Haringvliet, Hollands Diep, Duinen Goeree & Kwade Hoek, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, Oudeland van Strijen, Krammer-Volkerak, en De Wilck en met uitzondering van percelen die zijn gelegen in voor ganzen aangewezen rustgebieden⁴.
- II. de volgende documenten en aanvullingen onderdeel te laten zijn van deze ontheffing:
 - a. de aanvraag van 11 juli 2022 met bijlage;
 - b. de aanvulling van 15 september 2022;
- III. ter uitvoering van de ontheffing als bedoeld onder beslispunt I, wijzen wij de volgende middelen en methoden aan:

¹ Verjaging met ondersteunend afschot heeft als doel enkele dieren te doden om zo grote groepen dieren langdurig te verjagen. Deze methode is effectiever dan andere vormen van verjagen/wering vanwege de dodelijke dreiging en omdat het lerend vermogen van ganzen ervoor zorgt dat ze landbouwpercelen gaan vermijden. Zie pag. 65 van het FBP.

² Voor de kolgans is dit van 1 november tot en met 29 februari in heel de provincie Zuid-Holland. Voor de grauwe gans vindt er verjagend plaats van 1 november tot en met 14 februari in de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid-Holland d.w.z. onder de grote rivieren) en van 1 november tot en met 29 februari in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren).

³ Zoals beschreven in artikel 1.1 onder h van de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

⁴ Er zijn drie rustgebieden voor ganzen ingesteld in Zuid-Holland, namelijk in Alblasserwaard Noord, Alblasserwaard Zuid en Reeuwijk.

- a. geweren;
 - b. honden, niet zijnde lange honden;
 - c. slag- en steekwapens, alleen voor het doden van gewonde ganzen;
 - d. vangen of doden met gebruikmaking van niet-levende lokvogels;
 - e. het vangen of doden met gebruikmaking van lokvoer, dat niet vergiftigd of verdovend is;
 - f. het vangen of doden met gebruikmaking van een middel waarmee (niet elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen worden gemaakt.
- IV. ter uitvoering van de ontheffing als bedoeld onder beslispunt I, ontheffing te verlenen van de verboden zoals genoemd in de krachtens artikel 3.26, tweede lid van de Wet natuurbescherming gestelde regels voor wat betreft het gebruik van een geweer vanaf een half uur voor zonsopgang tot en met een half uur na zonsondergang (artikel 3.16 eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming) en voor wat betreft het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi (artikel 3.16, eerste lid, aanhef onder c van het Besluit natuurbescherming);
- V. de voorschriften 1 tot en met 7 te verbinden aan de ontheffing;
- VI. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2027.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze ontwerpbeschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Voorschriften voor de Faunabeheereenheid Zuid-Holland

- 1 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent voor uitvoering van de ontheffing schriftelijk of digitaal toestemming aan de betreffende uitvoerders.

Voorschriften voor de uitvoerder

- 2 De uitvoerder van de ontheffing dient te voldoen aan de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland gestelde uitvoeringsregels zoals vermeld op het toestemmingsformulier van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 3 De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) het toestemmingsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, schriftelijk of digitaal te kunnen tonen.
- 4 Slag- en steekwapens worden alleen gebruikt om gewonde ganzen uit hun lijden te verlossen.
- 5 Plastic merktekens, welke zich bevinden op gedode ganzen, dienen te worden geregistreerd op www.geese.org.
- 6 Metalen merktekens, welke zich bevinden aan gedode ganzen, moeten onder opgave van plaats en datum worden gemeld bij het Vogeltrekstation, via www.grieland.nl.
- 7 Alvorens tot uitvoering van deze ontheffing kan worden overgegaan, dienen preventieve middelen in het veld te worden opgesteld, op een wijze zoals de Module ganzen van de Faunaschade Preventiekit van BIJ12 dit voorschrijft. Het geweer kan worden ingezet als een akoestisch preventief middel.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 11 juli 2022 ontvingen wij de aanvraag om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland om een deel van het in het goedgekeurde Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022 -2027 omschreven ganzenbeheer mogelijk te maken.

De aanvraag is ingediend ter voorkoming van schade aan kwetsbare gewassen.

De aanvraag is gedaan voor de looptijd van het Faunabeheerplan Ganzen Zuid-Holland 2022 – 2027 dat bij besluit van 14 december 2021 door ons is goedgekeurd. Dit faunabeheerplan loopt van 1 januari 2022 t/m 31 december 2027.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen zoals vermeld in:

- artikel 3.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het doden van de ganzen;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en artikel 5.1 van de Wnb zijn op deze beschikking van toepassing.

Bevoegd gezag

De handelingen worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming zijn wij bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 22 september 2022 tot 2 november 2022.

Naar aanleiding hiervan zijn binnen de termijn zienswijzen ingebracht door:

- Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch op 3 oktober 2022;
- Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland op 22 oktober 2022.

Gezien de overeenkomsten in de zienswijzen van beide indieners zijn de overeenkomende zienswijzen samengevat in nr. 1 t/m 8. Zienswijzen 9 en 10 zijn slechts ingediend door Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland.

Deze zienswijzen en onze reactie zijn in de bijlage onderaan het besluit weergegeven.

Wijzigingen ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- Bij punt 1 onder Onderwerp werd abusievelijk grauwe ganzen niet vermeld naast de kolganzen. Dit is aangepast in het definitieve besluit.
- In de alinea onder het kopje Gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang is standganzen aangepast naar ganzen.
- Voorschrift 7 is toegevoegd.
- De eerste alinea onder Belangenonderbouwing is genuanceerd.

Toetsingskader en grondslag beschikking

Deze aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3 en 3.26 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (verder: de beleidsregel) en de artikelen 3.9 en 3.16 van het Besluit natuurbescherming (hierna ook: Bnb).

Provinciale vrijstelling

Voor een deel van de activiteiten waarvoor ontheffing is aangevraagd, geldt een provinciale vrijstelling. Onder de provinciale vrijstelling is het mogelijk om kol- en grauwe ganzen te doden, mag het afschot plaatsvinden een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang en mogen gewonde ganzen met een slag-, snij- of steekwapen worden gedood. De provinciale vrijstelling is gericht op grondgebruikers en niet op alle uitvoerders van het ganzenbeheer.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- zij nodig is in het belang van een van de hieronder genoemde belangen;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Deze belangen zijn:

- a) de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b) de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij of wateren;
- d) voorkoming van schade aan flora en fauna.

In het kader van dit besluit is voorkoming van belangrijke schade aan gewassen aan de orde.

Middelen en methoden

Krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c van het Bnb is het verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wnb. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden verbonden aan het gebruik van het geweer.

Op grond van artikel 3.3, vijfde lid, sub a Wnb dienen bij vrijstellingen en ontheffingen de middelen en methoden aangewezen te worden uit de lijst van toegestane middelen en methoden in art. 3.9, eerste lid (middelen) en tweede lid (methoden) van het Bnb. Tot de toegestane methoden voor het vangen en doden behoren lokvogels, middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt en lokvoer.

In artikel 3.25, eerste lid van de Wnb is bepaald dat bij onder meer het geven van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, Wnb, de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Algemeen

Het door de FBE beoogde ganzenbeheer wordt in het FBP onderbouwd. Voor een volledige omschrijving en onderbouwing van het gewenste beheer, staat van instandhouding en de schades verwijzen wij naar dit FBP. Het betreft hier een voortzetting van het tot nu toe gevoerde beheer.

Beleid

In 2013 is het Ganzenbeleidskader voor Zuid-Holland⁵ vastgesteld. Ten aanzien van de winterpopulaties van de diverse ganzensoorten die in Zuid-Holland verblijven, vermeldt het ganzenbeleidskader het volgende omtrent het verjagen:

“Winterrust is essentieel voor de instandhouding van de trekganzenpopulatie. Trekganzen mogen tijdens de winterrustperiode op alle percelen met gras, oogstresten en groenbemesters en in de natuurgebieden foerageren en rusten. Alleen van kwetsbare gewassen mogen trekganzen (met uitzondering van de overwinterende brandganzen) ’s winters worden verjaagd. Daarnaast worden rustgebieden voor ganzen ingesteld bij voldoende draagvlak onder de agrariërs.”

“Op percelen met overjarig grasland, oogstresten en groenbemesters zullen trekganzen niet worden verjaagd en kan worden gevoerageerd. Verontrusting op grond van de Verordening Flora- en faunawet Zuid-Holland is wel toegestaan.”

Geen andere bevredigende oplossing en streefstanden

De escalatieladder voor het ganzenbeheer is beschreven in hoofdstuk 2 van het FBP. Het idee achter de escalatieladder is dat voor het beheer als eerste een andere bevredigende oplossing zoals meer diervriendelijke en minder ingrijpende maatregelen worden toegepast om schade of risico's te voorkomen. Pas als deze maatregelen (die op de onderste treden van de ladder staan) niet werken, kan een stap naar boven op de ladder worden gezet naar een maatregel die minder diervriendelijk/meer ingrijpend is. Hiermee wordt invulling gegeven aan het criterium van geen andere bevredigende oplossing.

Figuur 1: De escalatieladder voor het ganzenbeheer

Preventieve maatregelen zoals vlaggen, linten en dergelijke, knalapparaat en ultrasoon kunnen worden ingezet om landbouwschade door ganzen enigszins te voorkomen dan wel te beperken. Wanneer deze middelen onvoldoende blijken te werken dan dient er te worden overgegaan op het verjagen met ondersteunend afschot aangezien dit effectiever is.

Wij concluderen dan ook dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat voor de activiteiten die o.b.v. de escalatieladder voor het ganzenbeheer in Zuid-Holland zijn aangevraagd.

⁵ Ganzenbeleidskader Zuid-Holland en bijbehorende Bijlage Uitwerking Ganzenbeleidskader Zuid-Holland 2014, Provinciaal Blad 2015 nr. 3157.

Staat van instandhouding

Standganzen

In het FBP⁶ is de populatieontwikkeling van de ganzen behandeld. De hier genoemde aantallen betreffen de permanent in Zuid-Holland aanwezige ganzen (standganzen) gebaseerd op de jaarlijkse juli-tellingen. In de grafiek hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe de populatie van beide standganzen zich de afgelopen jaren in Zuid-Holland heeft ontwikkeld. Tevens zijn de streefstanden voor de ganzen in tabel 4 weergegeven.

De volgende streefstanden voor de jaarrond verblijvende ganzen zijn in het FBP vastgelegd:

- grauwe gans: 35.000 (o.b.v. getaxeerde schade van € 56.000,-)
- kolgans: 200

Alhoewel de kolgans als broedvogel (standgans) niet van nature voorkomt in Nederland en Zuid-Holland, is toch een streefstand vastgesteld van 200 kolganzen. Bij de hiervoor genoemde streefstanden, zal nog steeds sprake zijn van een aanzienlijke landbouwschade die evenwel op een veel lager niveau ligt dan nu.

In het telrapport zomerganzen 2021 zijn de getelde aantallen opgenomen en de met TRIM3 gecorrigeerde aantallen voor 2021. Ook voor de jaren 2016 -2020 moest een kleine correctie worden aangebracht in de aantallen voor de niet-getelde gebieden conform TRIM3 (zoals ook Sovon doet) en deze zijn door de FBE aangeleverd. De aangepaste aantallen benaderen beter de werkelijkheid. Overigens blijven de verschillen tussen de twee tabellen beperkt. Voor de duidelijkheid hebben wij beide tabellen hieronder opgenomen. Bij dit besluit gaan wij uit van de gecorrigeerde aantallen ganzen (tabel 4).

Tabel 3: Aantal ganzen in de provincie Zuid-Holland o.b.v. de juli-telling zoals in FBP

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	78.859	82.714	91.732	90.347	106.444	102.029
Kolgans	521	537	551	632	2.128	1.898

Tabel 4: Aantal ganzen in de provincie Zuid-Holland o.b.v. de juli-telling (gecorrigeerd TRIM3)

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Streefstand
Grauwe gans	76.505	88.083	90.103	92.171	112.717	102.029	35.500
Kolgans	502	533	478	656	2.089	1.898	200

Uit de bovenstaande tabellen blijkt dat in de afgelopen zes jaar het aantal grauwe ganzen in Zuid-Holland sterk is toegenomen. De populatiegrootte van de kolgans vertoont een licht stijgende trend. De aantallen ganzen die in 2021 nog in de zomer binnen Zuid-Holland aanwezig waren, gaan de streefstanden ver te boven. Dit geldt voor zowel de grauwe gans als de kolgans.

Trekganzen

Uit hoofdstuk 4 van het FBP blijkt dat bovenop de standganzen die jaarrond aanwezig zijn, ook nog veel trekganzen zich in de winter in de provincie Zuid-Holland bevinden. Zo overwinteren kolganzen in groten getale in Zuid-Holland, de kleine standganzenpopulatie valt hierbij in het niet blijkt uit tellingen van Sovon. In de monitoringgebieden van Sovon in Zuid-Holland is in het seizoen 2019/20 een gemiddeld aantal van ca. 23.200 kolganzen waargenomen. Daarentegen overwinteren grauwe ganzen slechts in kleine aantallen in Zuid-Holland, in de winterperiode bestaat de populatie voor het grootste gedeelte uit de eigen standganzen.

Gebruik vorige ontheffing

⁶ Aangevuld met cijfers uit bijlage 3 (met r-trim correctie) van Integrale telling standganzen Zuid-Holland 2020, CLM november 2020.

Zoals in tabel 1 weergegeven, werden er in voorgaande jaren jaarlijks circa 3400 grauwe ganzen en 600 kolganzen gedood in de winterperiode. Het grootste gedeelte hiervan wordt gemiddeld gezien in de maand februari geschoten, zie tabel 2.

Tabel 1: Gemiddeld afschot van de grauwe gans en kolgans in de winterperiode (vanaf november 2016 t/m februari 2022)

Gemiddeld afschot winterperiode	
Grauwe gans	Kolgans
3.366	597

Tabel 2: Gemiddeld afschot van de grauwe gans en kolgans per maand in de winterperiode (vanaf november 2016 t/m februari 2022)

Gemiddeld afschot per maand		
Maand	Grauwe gans	Kolgans
November	381	62
December	689	157
Januari	680	169
Februari	1.615	210

Conclusie staat van instandhouding

Gezien hoofdstuk 4 (populatieontwikkeling) en bijlage 1 (wettelijk kader) van het FBP, de grootte van de populaties van deze twee ganzensoorten in 2021 in Zuid-Holland ten opzichte van de streefstanden⁷, de hoeveelheid afschot die plaatsvindt en de staat van instandhouding die door Sovon⁸ voor deze beide ganzen als ‘gunstig’ is beoordeeld, zijn wij van mening dat door het gebruik van onderhavige ontheffing met de daaraan verbonden voorschriften, geen afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding van deze soorten.

Belangenonderbouwing

In hoofdstuk 5.2 van het FBP is aangegeven dat schade in de winterperiode wordt veroorzaakt door zowel standganzen als trekganzen. Schade aan de eerste snede van grasland, welke deels behoort tot de kwetsbare gewassen zoals gedefinieerd in artikel 1.1 onder h van de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, is de meest voorkomende schade in de winterperiode. Met name grauwe ganzen en kolganzen foerageren in het vroege voorjaar naast de groene delen ook op de worteldelen van gras, waardoor de eerste snede gras geen kans op groei heeft. Hoewel niet al het voorjaarsgras tot de kwetsbare gewassen behoort, is het een goede indicator voor de mate van schade die aangericht wordt door grauwe ganzen en kolganzen gedurende de winterperiode.

In Nederland geven de schadegegevens van BIJ12-Faunazaken een duidelijk beeld van belangrijke schade in de provincie, dit omdat het hier om gevalideerde gegevens gaat die door onafhankelijke taxateurs worden verzameld. De database van BIJ12-Faunazaken is echter een steekproef van de werkelijkheid. Dit omdat BIJ12-Faunazaken alleen schade taxeert nadat een agrariër een tegemoetkoming heeft aangevraagd voor schade en indien aan alle formele vereisten wordt voldaan. Daarnaast is aan de hand van de schadehistorie gebleken dat het ontstaan van schade aan de landbouw rechtstreeks afhankelijk is van de aantallen ganzen die er zijn. Ganzen gaan immers overal in de provincie foerageren op grasland en op andere gewassen. De afgelopen jaren is de totale hoeveelheid schade aan voorjaarsgras – veroorzaakt door deze twee soorten – gestegen van circa € 317.220 in 2016 tot circa € 1.500.000 in 2022, zoals weergegeven in tabel 5. In tabel 6 is de schade in kg droge stof weergegeven ter illustratie van het feit dat de stijging van de schade in euro's niet uitsluitend veroorzaakt wordt door een stijging van de prijs van voorjaarsgras.

⁷ Zie afbeelding 5 in paragraaf 2.5 van het FBP.

⁸ Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2021.

Tabel 5: Getaxeerde schadecijfers voorjaarsgras per ganzensoort

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	€ 250.155	€ 427.470	€ 414.501	€ 437.711	€ 625.844	€ 977.723	€ 1.464.008
Kolgans	€ 67.065	€ 150.736	€ 98.879	€ 122.989	€ 170.189	€ 170.189	€ 350.251
Totaal	€ 317.220	€ 578.206	€ 513.380	€ 560.700	€ 796.033	€ 1.147.912	€ 1.804.259

Tabel 6: Schade in kg droge stof aan voorjaarsgras per ganzensoort

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	1.160.807	1.716.602	1.694.730	1.646.831	2.233.092	3.250.245
Kolgans	319.357	584.494	429.909	462.380	624.670	1.050.113
Totaal	1.480.164	2.301.096	2.124.639	2.109.211	2.857.762	4.300.358

Hiermee is voldoende onderbouwd dat het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen een belang is om de ontheffing te kunnen verlenen.

Middelen en methoden

Geweer, honden en slag en steekwapens

In de aanvraag wordt het volgende aangegeven. Om het verjagend afschot mogelijk te maken moet het geweer worden gebruikt. Honden zijn nodig om geschoten ganzen snel te kunnen apporteren en slag- en steekwapens zijn nodig om gewonde ganzen te doden ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van de desbetreffende gans (zie ook artikel 3.9, zevende lid van het Bnb). Wij achten voldoende onderbouwd dat deze middelen nodig zijn voor het uitvoeren van effectief afschot van de ganzen. Daarom hebben wij deze middelen ook aangewezen in deze ontheffing.

Gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang

Op grond van artikel 3.26, derde lid van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten een ontheffing verlenen om af te wijken van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.16, eerste lid van het Bnb, waarin is bepaald dat geweren niet worden gebruikt “voor zonsopgang en na zonsondergang”.

Aangevraagd is om bij het verjagend afschot het geweer te gebruiken vanaf een half uur voor zonsopgang en tot en met een half uur na zonsondergang. Over het algemeen zijn verstoringen die vroeg optreden, wanneer ganzen nog niet in een dagelijkse routine van foerageren zitten, het effectiefst (Radtke & Dieter, 2011). Mede hierom is het van belang dat verjagend afschot mogelijk is op de momenten dat ganzen zich van en naar hun foerageergebied bewegen. En dat is juist ook voor zonsopkomst en na zonsondergang.

Op grond van het bovenstaande alsmede hetgeen opgenomen in het FBP vinden wij het voldoende onderbouwd dat het gebruik van het geweer van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang nodig is.

Eendenkooien

Het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi is aangevraagd, gezien het feit dat er binnen de afpalingskring ook kwetsbare gewassen voorkomen. Wij achten dit voldoende onderbouwd.

Lokmiddelen

In de bijlage bij de aanvraag staat dat de inzet van lokmiddelen nodig is om ganzen goed onder schot te krijgen en daarmee verjagend afschot uit te kunnen voeren. Uit lopend onderzoek door het Nederlandse consortium binnen het AEWA-programma blijkt dat 26% van de standganzen en 16% van de trekganzen in Nederland hagel bij zich draagt. Dit duidt op te hoge schootsafstanden, zowel nationaal als internationaal. Het is dan ook van belang dat invallende ganzen op een landbouwperceel kunnen worden gestuurd door lokmiddelen. Met de inzet van lokvogels, lokvoer en (niet-elektronisch versterkte) lokgeluiden kunnen ganzen binnen schootsafstand (maximaal 30 meter) worden verkregen en kan een goed gericht dodelijk schot worden afgegeven. Wij achten voldoende onderbouwd

dat deze lokmiddelen nodig zijn. Artikel 3.9, tweede lid van het Bnb geeft een opsomming van toegestane methoden, waaronder lokvogels (sub c), middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt (sub d) en lokvoer (sub g). In besluit III hebben wij het gebruik van lokvogels en lokvoer beperkt tot niet-levende lokvogels en lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is.

Looptijd van de ontheffing

Voor de looptijd van deze ontheffing is aansluiting gezocht bij de looptijd van het FBP, te weten tot 31 december 2027.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren.

Eindconclusie

Ter bescherming van kwetsbare gewassen tegen schade aangericht door kol- en grauwe ganzen gedurende de winterperiode, dient er verjagend afschot plaats te vinden. Aangezien het voortbestaan van de ganzensoorten niet wordt bedreigd en er tevens geen andere bevredigende oplossing is, kan de aangevraagde ontheffing worden verleend.

Bijlage 1: zienswijzen op het ontwerpbesluit verjagend afschot van kolganzen en grauwe ganzen

Nr.	Zienswijze	Reactie
Natuur- en Vogelwacht Biesbosch en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland		
1	In het besluit wordt niet gemotiveerd waarom de provinciale vrijstelling die geldt voor de grauwe gans niet volstaat om het doel van de ontheffing te bereiken.	De ontheffing is breder dan de provinciale vrijstelling t.a.v. het gebruik van lokmiddelen en het aantal mensen dat er gebruik van kan maken. Zie ook de tekst onder het kopje Toetsingskader en het subkopje Provinciale vrijstelling in het besluit.
2	In de aanvraag wordt aangegeven dat de ontheffing niet in aanvulling op een bestaande ontheffing, vrijstelling of opdracht wordt aangevraagd. Het aanvraagformulier is hiermee niet naar waarheid ingevuld.	De aanvrager is niet verplicht om dit expliciet in de aanvraag aan te geven. De aanvraag bevat voldoende gegevens om een besluit te kunnen nemen.
3	Het verjagend afschot is bedoeld om ganzen duidelijk te maken dat ze van de percelen weg moeten blijven. Tegelijkertijd maakt de ontheffing het mogelijk om ganzen met een breed scala aan lokmiddelen te verleiden naar deze percelen toe te komen. Het toestaan van het gebruik van lokmiddelen staat haaks op het doel van de ontheffing.	Verjaging met ondersteunend afschot heeft als doel enkele dieren te doden om zo grote groepen dieren langdurig te verjagen. Deze methode is effectiever dan andere vormen van verjagen/wering vanwege de dodelijke dreiging en omdat het lerend vermogen van ganzen ervoor zorgt dat ze de desbetreffende landbouwpercelen gaan vermijden. De lokmiddelen worden toegepast om de al aanwezige ganzen binnen schootsafstand te krijgen en niet om ze van grote afstanden naar de percelen te lokken. Een korte schootsafstand draagt bovendien bij aan het verkleinen van de kans op 'aanschietsen'. Zie in dit verband ook pagina 29 van het FBP.
4	Het besluit wordt gemotiveerd met schadecijfers van schade aangericht aan voorjaarsgras. Dit valt niet onder kwetsbare gewassen en de motivering van de schadedreiging is dus irrelevant met het oog op de ontheffing. Daarnaast is het onvoldoende duidelijk wat dan wel onder kwetsbare gewassen moet worden verstaan.	In artikel 1.1 onder h van de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland is de definitie van kwetsbaar gewas als volgt vastgelegd: "onder 'landbouw' en 'vollegrondsgroenteteelt' beschreven teelten, met uitzondering van weide-, hooi- of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt." Voorjaarsgras dat jonger is dan zes maanden valt dus onder de kwetsbare gewassen.
5	Doordat het onduidelijk is welke gewassen als kwetsbaar kunnen worden aangemerkt, is het niet mogelijk om een concrete afgebakende lijst te maken van percelen waar het hier om gaat. Daarmee is het ook onmogelijk om te onderbouwen dat voor al deze gewassen sprake is van een concrete dreiging van belangrijke schade. Dit maakt het onmogelijk om toezicht te houden op de uitvoering van de ontheffing en om handhaven op te kunnen treden.	Zie de reactie op zienswijze 4. Omdat duidelijk is vastgelegd wat er onder kwetsbare gewassen wordt verstaan is handhaving van de ontheffing goed mogelijk.
6	Nergens is voorgeschreven dat pas op het gebruik van de ontheffing mag worden overgegaan als eerst meer diervriendelijke of minder ingrijpende (preventieve) methoden zijn ingezet. Hierdoor geeft het besluit geen toepassing aan de in de Omgevingsverordening voorgeschreven escalatieladder en borgt niet dat de ontheffing pas gebruikt wordt wanneer er geen andere bevredigende oplossingen zijn.	In de Omgevingsverordening Zuid-Holland is geen escalatieladder voorgeschreven. Wel is in het FBP de escalatieladder voor het ganzenbeheer uitgewerkt en heeft als basis gediend voor de ontheffingaanvraag. Preventieve maatregelen zoals vlaggen, linten en dergelijke, knalapparaat en ultrasoon worden ingezet om landbouwschade door ganzen enigszins te voorkomen dan wel te beperken. Wanneer deze middelen onvoldoende blijken te werken, kan er worden overgegaan tot het verjagen met ondersteunend afschot. De ervaring heeft geleerd dat het gebruik van preventieve middelen bij de kwetsbare gewassen onvoldoende effectief is om belangrijke schade te voorkomen. Om er zeker van te zijn dat de escalatieladder goed wordt toegepast, hebben wij, naar aanleiding van de zienswijze, in deze ontheffing voorschrift 7 opgenomen waarin de inzet van preventieve middelen is voorgeschreven voordat tot verjagend afschot kan worden overgegaan.
7	Het schieten van een half uur voor zonsopkomst en een half uur na zonsondergang brengt grote risico's met zich mee. Zeker bij bewolkt en mistig weer is het donker en is het zicht slecht. Het is dan lastig om soorten goed te kunnen onderscheiden waardoor andere soorten dan de kolgans en grauwe gans geschoten	Deze verantwoordelijkheid ligt bij de uitvoerder van de ontheffing. De uitvoerder dient na te gaan of het verjagend afschot veilig en op de juiste ganzensoorten plaatsvindt. Afschot van kwetsbare soorten als de dwerggans is niet toegestaan.

	zouden kunnen worden. De ernstig bedreigde dwerggans wordt soms door jagers aangezien voor een kolgans en geschoten.	
8	In de motivering over het toestaan van afschot voor zonsopgang en na zonsondergang wordt er gesproken over standganzen. De ontheffing heeft echter betrekking op overwinterende trekganzen in het geval van de kolgans. Dat zijn geen standganzen. Bovendien wordt nergens toegelicht wat er mis zou kunnen gaan als alleen tussen zonsopkomst en zonsondergang geschoten zou mogen worden.	In het ontwerpbesluit is in de paragraaf over het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang abusievelijk vermeld dat het om standganzen gaat. Dit is onjuist. Dit is in het onderhavige besluit aangepast. Wanneer er uitsluitend tussen zonsopkomst en zonsondergang geschoten wordt, gaat dit ten koste van de effectiviteit van de maatregel. De ganzen zijn erg actief rond een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang (zie pag. 57 van het FBP), waardoor de mogelijkheid om te schieten in deze periode cruciaal is voor de effectiviteit van het beheer. De uitvoering van de onderhavige ontheffing geschiedt door deskundige jachtaktehouders (welke een door de bevoegde autoriteit erkend jachtexamen hebben afgelegd) en zijn in staat om ganzensoorten van elkaar te onderscheiden, hieraan dragen de lokmiddelen ook bij.
Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland		
9	Bij vliegende ganzen is het niet duidelijk waar ze zullen gaan foerageren, terwijl de ontheffing het wel mogelijk maakt om deze dieren al te doden. Er is op nog geen enkele manier sprake van een concrete schadedreiging die aanleiding zou geven om ganzen te verjagen van kwetsbare gewassen, maar de ontheffing maakt het mogelijk om gelijk naar de laatste trede van de escalatieladder te gaan.	Deels gelijk aan zienswijze 6. Binnen de reikwijdte van deze ontheffing mag in de winterperiode alleen op de ganzen geschoten worden op percelen waar kwetsbaar gewas aanwezig is. Het is dan duidelijk dat die ganzen een bedreiging vormen voor belangrijke schade aan kwetsbare gewassen.
10	Het doel van het schieten van de kolgans en de grauwe gans is gericht op schadebeperking. Dat is een puur negatieve en eenzijdige invalshoek. De kolgans en grauwe gans maken een levendig, zichtbaar en positief deel uit van de te behouden en te beschermen biodiversiteit van het boerenland. Hiermee zou dus ook heel anders omgegaan kunnen worden, bijvoorbeeld door boeren serieus te belonen door de bijdrage die zij leveren aan deze en andere biodiversiteit waar zij een bijdrage aan leveren.	Bij het beoordelen van de aanvraag toetsen wij onder andere de staat van instandhouding. Door het verjagend afschot van de kolgans en de grauwe gans in de winterperiode toe te staan wordt geen afbreuk gedaan aan de staat van instandhouding van deze soorten. Dit blijkt uit de afschotcijfers van de afgelopen jaren in relatie tot de totale aantallen ganzen die voorkomen in Zuid-Holland. Kortom, de kolgans en de grauwe gans kunnen ook met de uitvoering van deze ontheffing een levendig, zichtbaar en positief deel uit blijven maken van het Zuid-Hollandse landschap. Overigens draagt het beperken van de grote aantallen grauwe ganzen juist bij aan het beschermen van de biodiversiteit in de provincie. Voor de winterganzen zijn er Natura 2000-gebieden en rustgebieden beschikbaar om te foerageren en te rusten. Deze maatregelen zijn tevens bedoeld om de ganzen richting deze gebieden te verjagen en weg te houden van percelen met kwetsbare gewassen om via deze weg de schade te beperken.